

**Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes
Regulai par enerģijas tirgus integritāti un pārredzamību**

(2011/C 279/03)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 16. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un īpaši tās 7. un 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti⁽²⁾, un jo īpaši tās 41. pantu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

I. IEVADS

1. Eiropas Komisija 2010. gada 8. decembrī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par enerģijas tirgus integritāti un pārredzamību⁽³⁾ ("Priekšlikums").
2. Komisija neapspriedās ar EDAU, lai gan tas ir prasīts Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktā. Rīkojoties pēc savas ierosmes, EDAU pieņem šo atzinumu, pamatojoties uz iepriekš minētās regulas 41. panta 2. punktu. EDAU apzinās, ka šie ieteikumi parādās leģislatīvā procesa vēlā posmā. Tomēr tas uzskata, ka ir atbilstīgi un lietderīgi izdot šo atzinumu, ņemot vērā Priekšlikuma potenciālo būtisko ietekmi uz tiesībām uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību. Atsauce uz šo atzinumu ir jāiekļauj Priekšlikuma preambulā.
3. Priekšlikuma galvenais mērķis ir novērst tirgus manipulācijas un iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu enerģijas (gāzes un elektroenerģijas) vairumtirgos. Vairumtirgu,

kur gāzi un elektroenerģiju pārdod starp uzņēmumiem, kas ražo enerģiju un tirgotājiem, integritāte un pārredzamība ir ļoti būtiska, nosakot cenas, kuras maksā patērētāji.

4. Tādēļ Priekšlikuma mērķis ir izveidot vispusīgus noteikumus ES līmenī, lai liegtu tirgotājiem izmantot iekšējo informāciju sava labuma gūšanai un liegtu manipulēt tirgu, mākslīgi izraisot to, ka cenas ir augstākas, nekā to pamato pieejamība, ražošanas izmaksas, enerģijas glabāšanas vai transportēšanas jauda. Proti, ierosinātie noteikumi aizliedz:

— iekšējās informācijas izmantošanu, pārdodot vai pārkot enerģiju vairumtirgu līmenī; ekskluzīva informācija un tāda informācija, no kuras ir atkarīga cena, ir jāatklāj, pirms var notikt tirdzniecība,

— darījumus, kas sniedz nepatiesus vai maldinošus signālus par enerģijas vairumtirgus produktu piedāvājumu, pieprasījumu vai cenām, un

— izplatīt nepatiesas ziņas vai baumas, kas sniedz maldinošus signālus par šiem produktiem.

5. Tirgus uzraudzība Eiropas līmenī, lai atklātu iespējamus šo aizliegumu pārkāpumus, būs Eiropas Energoregulatoru sadarbības aģentūras ("ACER")⁽⁴⁾ pienākums.

6. Saskaņā ar Priekšlikumu ACER būs savlaicīga piekļuve informācijai par darījumiem, kas notiek enerģijas vairumtirgos. Tostarp ir informācija par cenu, pārdoto daudzumu un iesaistītajām pusēm. Šos kompleksos datus kopīgo arī ar valstu regulatoriem, kuri tad ir atbildīgi par aizdomu par ļaunprātīgu izmantošanu izmeklēšanu. Gadījumos, kad notiek pārrobežu ietekme, ACER ir pilnvarota koordinēt izmeklēšanas. Valstu regulatīvās iestādes dalībvalstīs piemēro sodus.

7. Priekšlikums seko vairākiem citiem neseniem leģislatīvo aktu priekšlikumiem ar mērķi stiprināt esošos finanšu uzraudzības pasākumus un uzlabot koordinēšanu un sadarbību ES līmenī, ieskaitot direktīvu par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām ("MAD")⁽⁵⁾ un direktīvu par finanšu

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp. (turpmāk tekstā – "Direktīva 95/46/EK").

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp. (turpmāk tekstā – "Regula (EK) Nr. 45/2001").

⁽³⁾ COM(2010) 726 galīgā redakcija.

⁽⁴⁾ ACER ir Eiropas Savienības iestāde, kas dibināta 2010. gadā. Tās uzdevums ir palīdzēt valstu energoregulatoru iestādēm ES līmenī pildīt regulējošos uzdevumus, kurus tās pilda dalībvalstīs, un vajadzības gadījumā koordinēt to darbību.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīva 2003/6/EK par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām (tirgus ļaunprātīgu izmantošanu), OV L 96, 12.4.2003., 16. lpp.

instrumentu tirgiem ("MiFID")⁽¹⁾. EDAU nesēn komentēja vēl vienu no šiem priekšlikumiem⁽²⁾.

II. EDAU KOMENTĀRI UN IETEIKUMI

8. Priekšlikumā ir vairāki noteikumi, kas saistīti ar personas datu aizsardzību:

— 6. līdz 8. pants par tirgus uzraudzību un ziņošanu,

— 9. pants par "datu aizsardzību un darbības uzticamību",

— 10. un 11. pants par izmeklēšanu un izpildi, un

— 14. pants par "attiecībām ar trešām valstīm".

II.1. Tirgus uzraudzība un ziņošana (6. līdz 8. pants)

Saistītie noteikumi

9. Priekšlikums ir balstīts uz priekšnoteikumu, ka, lai atklātu tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, i) ir nepieciešama efektīva tirgus uzraudzības sistēma ar savlaicīgu piekļuvi pilnīgiem darījumu datiem un ii) tostarp ir jānotiek uzraudzībai ES mērogā. Tādēļ regula paredz to, ka ACER apkopo, pārskata un izplata (saistītajām valsts un ES iestādēm) lielu daudzumu kompleksu datu no enerģijas vairumtirgiem.
10. Jo īpaši ierosinātā regula paredz to, ka tirgus dalībniekiem ir jānodrošina ACER viņu energoproduktu vairumtirdzniecības "darījumu uzskaitē". Papildus darījumu uzskaitē tirgus dalībniekiem ir jānodrošina ACER arī informācija, kas saistīta ar "elektroenerģijas vai dabasgāzes produktu ražošanas, uzglabāšanas, patēriņa vai pārvades iekārtu jaudu".
11. Iesniedzamās informācijas forma, saturs un iesniegšanas laiks tiks noteikts Komisijas deleģētajos aktos.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīva 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EEK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK, OV L 145, 30.4.2004., 1. lpp.

⁽²⁾ Lai iegūtu plašāku informāciju par saistīto legislatīvo priekšlikumu kontekstu, sk. EDAU atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par ārpusbiržas atvasinājumiem, centrālajiem darījumu starpniekiem un darījumu reģistriem, kas izdots 2011. gada 19. aprīlī; jo īpaši tā 4., 5. un 17.–20. punktu.

EDAU komentāri un ieteikumi

12. Ņemot vērā to, ka Priekšlikumā ir paredzēts, ka uzraudzības un paziņošanas procesā apkopojamās informācijas saturu pilnībā noteiks deleģētie akti, nevar izslēgt, ka tostarp būs arī personas dati, t. i., jebkura informācija attiecībā uz identificētu vai identificējamu fizisku personu⁽³⁾. Saskaņā ar ES tiesību aktiem tas ir atļauts vienīgi tad, ja tas ir nepieciešami un samērīgi, ņemot vērā konkrēto nolūku⁽⁴⁾. Tādēļ ierosinātajā regulā būtu skaidri jānorāda, vai un kādā apmērā darījumu uzskaitē un informācijā par jaudu, kuru vāc uzraudzības nolūkos, varētu būt iekļauti jebkādi personas dati⁽⁵⁾.
13. Ja ir paredzēta personas datu apstrāde, varētu būt nepieciešami arī īpaši aizsargpasākumi, piemēram, attiecībā uz mērķa ierobežojumu, saglabāšanas laikposmu un informācijas iespējamajiem saņēmējiem. Ņemot vērā to būtiskumu, šie datu aizsardzības aizsargpasākumi būtu jāparedz tieši ierosinātās regulas tekstā, nevis deleģētajos aktos.
14. Savukārt, ja personas datu apstrāde nav paredzēta (vai arī šāda apstrāde varētu notikt izņēmuma gadījumos un būtu ierobežota līdz retiem gadījumiem, kad enerģijas vairumtirgotājs varētu būt fiziska, nevis juridiska persona), tas Priekšlikumā būtu skaidri jānorāda, vismaz uzskaitījumā.
- II.2. Datu aizsardzība un darbības uzticamība (9. pants)
- Saistītie noteikumi
15. 9. panta 1. punktā ACER ir noteikts pienākums nodrošināt "atbilstīgi 7. pantam saņemtās informācijas konfidencialitāti, integritāti un aizsardzību" (t. i., darījumu un jaudas uzskaites informācija, kas apkopota, veicot tirgus uzraudzību). 9. pantā ir arī noteikts, ka "attiecīgā gadījumā" ACER "izpilda" Regulas (EK) Nr. 45/2001 noteikumus, apstrādājot datus atbilstīgi 7. pantam.
16. Turklāt 9. panta 1. punktā ir arī noteikts, ka ACER "identificē darbības riska cēloņus un mazina tos, izstrādājot atbilstošas sistēmas, pārbaudes un procedūras".
17. Visbeidzot, 9. panta 2. punkts ļauj ACER publiskot daļu no tās rīcībā esošās informācijas "ar nosacījumu, ka netiek atklāta komerciāli jutīga informācija par konkrētiem tirgus dalībniekiem vai atsevišķiem darījumiem".

⁽³⁾ Sk. Direktīvas 95/46/EK 2. panta a) apakšpunktu un Regulas (EK) Nr. 45/2001 2. panta a) apakšpunktu.

⁽⁴⁾ Sk. Direktīvas 95/46/EK 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 7. panta c) apakšpunktu un Regulas (EK) Nr. 45/2001 4. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 5. panta b) apakšpunktu.

⁽⁵⁾ Priekšlikuma 9. panta 1. punktā, atsaucoties uz Regulu (EK) Nr. 45/2001, ir norādīts, ka tā varētu būt, bet nav sniegta nekāda sīkāka informācija. Par to vairāk skatīt šā atzinuma II.2. sadaļā.

EDAU komentāri un ieteikumi

18. EDAU atzinīgi novērtē faktu, ka 9. pants daļēji ir veltīts datu aizsardzībai un ka ierosinātā regula īpaši pieprasa ACER ievērot Regulu (EK) Nr. 45/2001.

a) Regulas (EK) Nr. 45/2001 un Direktīvas 95/46/EK piemērojamība

19. EDAU uzsver, ka, pamatojoties uz šo regulu, Regula (EK) Nr. 45/2001 ACER ir piemērojama pilnībā, kad vien tā apstrādā personas datus. Tādēļ Priekšlikumā būtu jāatgādina, ka Regula (EK) Nr. 45/2001 ir piemērojama ACER ne tikai tad, kad tā apstrādā datus atbilstīgi 7. pantam, bet arī citās situācijās: arī tad, kad ACER apstrādā personas datus saistībā ar aizdomām par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu/pārkāpumiem saskaņā ar 11. pantu. Turklāt, precizējot, EDAU iesaka frāzes "attiecīgā gadījumā" vietā izmantot frāzi "ja tiek apstrādāti personas dati", lai aprakstītu situācijas, kad ACER ir jāievēro Regula (EK) Nr. 45/2001.

20. Tāpat ir jāatsaucas uz Direktīvu 95/46/EK, ņemot vērā to, ka šī direktīva ir piemērojama gadījumiem, kad personas datus apstrādā iesaistītās valstu regulatīvās iestādes. Patiesi, skaidrības labad, EDAU iesaka ierosinātajā regulā vispārīgi (vismaz uzskaitījumā) norādīt, ka ACER ir jāievēro Regulas (EK) Nr. 45/2001 noteikumi, savukārt Direktīva 95/46/EK ir piemērojama attiecīgajām valstu regulatīvajām iestādēm.

b) Pārskatatbildība

21. EDAU atzinīgi novērtē prasību, ka ACER ir jāidentificē un jāmazina darbības riski, izstrādājot atbilstošas sistēmas, kontroles un procedūras. Lai vēl vairāk stiprinātu pārskatatbildības principu⁽¹⁾, ja personas datu apstrādei būtu strukturāla nozīme, ierosinātajai regulai būtu īpaši jāpieprasa ACER izveidot skaidru pārskatatbildības struktūru, kas nodrošina datu aizsardzības atbilstību un nodrošina pierādījumus par to. Šajā ACER izveidotajā skaidrajā struktūrā ir jābūt iekļautiem vairākiem elementiem:

- jāpieņem un pēc vajadzības jāatjaunina datu aizsardzības politika, pamatojoties uz ietekmes novērtējumu (iekļaujot arī drošības riska novērtējumu). Šajā datu aizsardzības politikā ir jāiekļauj arī drošības plāns,

⁽¹⁾ Sk. 7. sadaļu EDAU atzinumā par Komisijas Paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – "Vispusīga pieeja personas datu aizsardzībai Eiropas Savienībā", izdots 2011. gada 14. janvārī (http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2011/11-01-14_Personal_Data_Protection_EN.pdf).

- jāveic periodiskas revīzijas, lai nepārtraukti novērtētu datu aizsardzības politikas atbilstību un tās ievērošanu (tostarp drošības plāna revīzija),

- jāpublicē (vismaz daļēji) šo revīziju rezultāti, lai ieinteresētās personas pārliecinātu par atbilstību datu aizsardzības noteikumiem, un

- par datu pārkāpumiem un citiem drošības incidentiem jāziņo Komisijas DAI, personām, uz kurām tas attiecas, un atbilstīgā gadījumā arī citām ieinteresētajām personām un iestādēm⁽²⁾.

22. Līdzvērtīgas prasības ir jāpieņem arī valstu regulatīvajām iestādēm un citām ieinteresētajām ES iestādēm.

c) Informācijas publicēšana, ko veic ACER

23. Ņemot vērā 9. panta 2. punkta prasību, ka ACER ir jāpublicē daļa tās rīcībā esošās informācijas, EDAU saprot, ka šā nosacījuma mērķis nav atļaut ACER publicēt datus, lai "nosauktu un kauninātu" un publiski atklātu uzņēmumu un fizisku personu ļaundarbības.

24. Tas nozīmē, ka Priekšlikumā nav minēts, vai ir kāds nolūks publiski atklāt kādus personas datus. Tādēļ, lai izvairītos no jebkādam šaubām, ierosinātajā regulā būtu skaidri jānorāda, ka publicētajā informācijā nevajadzētu būt iekļautiem nekādiem personas datiem, vai arī jāpaskaidro kādus datus, ja tādi ir, varētu atklāt.

25. Ja ir paredzēts publicēt jebkādus personas datus, atklāšanas nepieciešamība (piemēram, pārdzamības nolūkos) ir rūpīgi jāapsver un jālīdzsvaro ar citām bažām, piemēram, nepieciešamību aizsargāt tiesības uz privāto dzīvi un attiecīgo personu personas datu aizsardzību.

26. Attiecīgi, pirms jebkuras atklāšanas ir jāveic samērīguma novērtējums, ņemot vērā kritērijus, kurus Eiropas Savienības Tiesa ir noteikusi spriedumā *Schecke* lietā⁽³⁾. Šajā lietā Tiesa uzsvēra, ka atkāpes un ierobežojumi saistībā ar personas datu aizsardzību ir jāpieņem vienīgi tiktāl, ciktāl

⁽²⁾ Sk. iepriekš minētā EDAU 2011. gada 14. janvāra atzinuma 6.3. sadaļu.

⁽³⁾ Tiesas 2010. gada 9. novembra spriedums apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09 (*Schecke un Eifert*); sk. jo īpaši 81., 65. un 86. punktu.

tas ir stingri nepieciešams. Turklāt EST uzskatīja, ka Eiropas iestādēm ir jāizpēta dažādas publikāciju metodes, lai atrastu vienu, kura būtu atbilstīga publikācijas mērķim, radot vismazāko traucējumu datu subjekta tiesībām uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību.

II.3. Izmeklēšanas pilnvaras (10. pants)

Saistītie noteikumi

27. Priekšlikumā ir paredzēts, ka gadījumā, ja ir aizdomas par tirgus nelikumīgu izmantošanu, tirgus uzraudzībai seko izmeklēšana, un tas var veicināt atbilstīgas sankcijas. Proti, 10. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāpiešķir valstu regulatīvajām iestādēm nepieciešamās izmeklēšanas pilnvaras, lai nodrošinātu to, ka tiek piemēroti regulas noteikumi par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām ⁽¹⁾.

EDAU komentāri un ieteikumi

28. EDAU atzinīgi novērtē to, ka 10. panta 1. punktā ir precizēts, ka i) izmeklēšanas pilnvaras īsteno (vienīgi), lai nodrošinātu to, ka tiek piemēroti regulas noteikumi par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām (3. un 4. pants) un, ka ii) šīs pilnvaras īsteno proporcionālā veidā.

29. Tas nozīmē, ka Priekšlikumam būtu jāvirzās tālāk, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību un atbilstīgu personas datu aizsardzības līmeni. Kā turpmāk norādīts, 10. panta tekstam, kāds tas ir ierosināts, ir divas galvenās problēmas. Pirmkārt, 10. pants pietiekami skaidri nenosaka izmeklēšanas pilnvaru darbības jomu; piemēram, nav pietiekami skaidrs, vai var pieprasīt privāto telefonsarunu ierakstus, un vai var veikt pārbaudi uz vietas privātā mājoklī. Otrkārt, 10. pantā nav paredzēti nepieciešamie procesuālie aizsargpasākumi pret nepamatotas iejaukšanās privātajā dzīvē vai personas datu ļaunprātīgas izmantošanas risku; piemēram, nav prasīts tiesu iestādes izdots rīkojums.

30. Iespējams, ka gan izmeklēšanas pilnvaru darbības jomu, gan nepieciešamos aizsargpasākumus ir paredzēts noteikt valstu tiesību aktos. Patiesi, 10. panta 1. punktā dalībvalstīm ir atstātas vairākas iespējas, norādot, ka izmeklēšanas pilnvaras "īsteno a) tieši, b) sadarbībā ar citām iestādēm vai tirgus uzņēmumiem, vai c) vēršoties kompetentajās tiesu iestādēs". Šķiet, ka tas pieļauj novirzes valstu praksēs, piemēram, attiecībā uz to, vai un kādos apstākļos ir nepieciešams tiesu iestādes izdots rīkojums.

31. Lai gan dažos valstu tiesību aktos jau varētu būt paredzēti atbilstīgi procesuāli un datu aizsardzības aizsargpasākumi, lai datu subjektiem nodrošinātu tiesisko noteiktību, ierosi-

nātajā regulā vēl varētu veikt noteiktus skaidrojumus un paredzēt noteiktas minimālās prasības attiecībā uz procesuāliem un datu aizsardzības aizsargpasākumiem ES mērogā, kā tas ir apspriests turpmāk.

32. Kā vispārīgu principu EDAU uzsver, ka ja ES tiesību akti pieprasa dalībvalstīm valsts līmenī veikt pasākumus, kuriem ir ietekme uz pamattiesībām (piemēram, tiesībām uz privāto dzīvi un uz personas datu aizsardzību), tiesību aktos būtu arī jāpieprasa vienlaicīgi ar ierobežojošiem pasākumiem īstenot efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu būtisko pamattiesību aizsardzību. Citiem vārdiem sakot, potenciālo pasākumu, kuriem ir ietekme uz privāto dzīvi, piemēram, izmeklēšanas pilnvaru, saskaņošana ir jāpapildina ar atbilstīgu procesuālu un datu aizsardzības aizsargpasākumu saskaņošanu, pamatojoties uz paraugpraksi.

33. Šāda pieeja varētu palīdzēt novērst pārāk lielas novirzes valstu līmenī un nodrošinātu augstāku un vienmērīgāku personas datu aizsardzības līmeni visā Eiropas Savienībā.

34. Ja minimālo aizsargpasākumu saskaņošana šajā posmā nav atbilstīga, EDAU vismaz iesaka, lai ierosinātajā regulā būtu īpaši prasīts dalībvalstīm pieņemt valstu īstenojošos pasākumus, lai nodrošinātu nepieciešamos procesuālos un datu aizsardzības aizsargpasākumus. Tas viss ir īpaši svarīgi tādēļ, ka izvēlētais juridiskais instruments ir regula, kura ir piemērojama tieši, un parasti tā neprasa papildu īstenojošos pasākumus dalībvalstīs.

II.4. Pārbaudes uz vietas (10. panta 2. punkta c) apakšpunkts)

Saistītie noteikumi

35. Priekšlikumā ir noteikts, ka izmeklēšanas pilnvarās, kas piešķiramas valstu regulatīvajām iestādēm, ir īpaši jāiekļauj pilnvaras veikt pārbaudes uz vietas (10. panta 2. punkta c) apakšpunkts).

EDAU komentāri un ieteikumi

36. Nav skaidrs, vai pārbaudes būtu ierobežotas līdz tirgus dalībnieka uzņēmējdarbības īpašumam (telpām, zemei un transportlīdzekļiem) vai tās var veikt arī personu privātajā īpašumā (telpās, uz zemes vai transportlīdzekļos). Tāpat nav skaidrs, vai pārbaudes var veikt bez iepriekšēja brīdinājuma ("kratīšanas bez iepriekšēja brīdinājuma").

37. Ja Komisija ir paredzējusi pieprasīt dalībvalstīm atļaut regulatīvajām iestādēm veikt pārbaudes uz vietas personu privātajos īpašumos vai veikt kratīšanas bez iepriekšēja brīdinājuma, tas, pirmkārt būtu skaidri jānorāda.

⁽¹⁾ Ir svarīgi norādīt, ka ierosinātā regula nepiešķir līdzīgas izmeklēšanas pilnvaras ACER. Šādas pilnvaras ACER nav paredzētas arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regulā (EK) Nr. 713/2009, ar ko izveido Energoregulatoru sadarbības aģentūru, OV L 211, 14.8.2009., 1. lpp.

38. Otrkārt, EDAU uzsver, ka privātīpašumu (piemēram, personu privāto mājokļu) pārbaudi uz vietas samērīgums noteikti nav pašsaprotams, tādēļ, ja tās ir paredzētas, tad būtu īpaši jāpamato.
39. Treškārt, šajā gadījumā būtu vajadzīgi arī papildu aizsargpasākumi, jo īpaši attiecībā uz nosacījumiem, saskaņā ar kuriem pārbaudes drīkst veikt. Piemēram, bez ierobežojuma, Priekšlikumā būtu jānorāda, ka pārbaudi uz vietas personas mājoklī var veikt vienīgi tad, ja ir pamatotas un īpašas aizdomas, ka konkrētajā mājoklī tiek glabāts pierādījums, kas ir būtisks, lai pierādītu nopietnu regulas 3. un 4. panta (t. i., noteikumu par iekšējās informācijas ļaunprātīgas izmantošanas un tirgus manipulāciju aizliegumu) pārkāpumu. Svarīgi, ka Priekšlikumā ir jāpieprasa arī tiesu iestādes rīkojums visās dalībvalstīs ⁽¹⁾.
40. Ceturtkārt, lai nodrošinātu samērīgumu un novērstu pārmērīgu iejaukšanos privātajā dzīvē, iepriekš nepaziņotas pārbaudes privātos mājokļos būtu jāpakļauj papildu nosacījumam, ka paziņota apmeklējuma gadījumā pierādījums visticamāk tiktu iznīcināts vai sabojāts. Tas būtu skaidri jāparedz ierosinātajā regulā.

II.5. Pilnvaras pieprasīt “esošus telefonsarunu ierakstus un esošus datu plūsmas ierakstus” (10. panta 2. punkta d) apakšpunkts)

Saistītie noteikumi

41. 10. panta 2. punkta d) apakšpunktā ir noteikts, ka pilnvarās, kas piešķiramas valstu regulatīvajām iestādēm, ir īpaši jāiekļauj pilnvaras “pieprasīt esošus telefonsarunu ierakstus un esošus datu plūsmas ierakstus”.

EDAU komentāri un ieteikumi

42. EDAU atzīst telefonsarunu un datu plūsmas ierakstu vērtību lietās, kas saistītas ar iekšējās informācijas nelikumīgu izmantošanu, jo īpaši, lai noteiktu saiknes starp informatoriem un tirgotājiem. Tomēr jāsaaka, ka šo pilnvaru darbības joma nav pietiekami skaidra, kā arī nav paredzēti atbilstīgi procesuāli un datu aizsardzības aizsargpasākumi. Tādēļ EDAU iesaka Priekšlikumā iekļaut skaidrojumus, kā ir apspriests turpmāk. Proti, ir jārisina šādi jautājumi:

a) Kāda veida telefonsarunu un datu plūsmas ierakstus var pieprasīt?

43. Tiesiskās noteiktības labad Priekšlikumā vispirms būtu jāpaskaidro, kāda veida ierakstus, ja ir nepieciešams, iestādes var pieprasīt.
44. Priekšlikumā jo īpaši jāierobežo izmeklēšanas pilnvaru darbības joma attiecībā uz i) telefonsarunu, e-pastu un

cita veida datu plūsmas ierakstu saturu, kuru tirgotāji ierastā kārtībā un likumīgi ir vākuši uzņēmējdarbības vajadzībām, lai pierādītu darījumus, un b) datu plūsmu (piemēram, kurš piezvanīja vai nosūtīja informāciju, kuram un kad), kas jau ir pieejama tieši no attiecīgajiem tirgus dalībniekiem (tirgotājiem).

45. Turklāt Priekšlikumā būtu arī jānorāda, ka ieraksti ir jāvēlājam likumīgam mērķim un saskaņā ar piemērojamajiem datu aizsardzības tiesību aktiem, ieskaitot noteikumu par datu subjekta atbilstīgu informēšanu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 10. un 11. pantu.

b) Uz ko attiecas ierobežojums “esošie”?

46. EDAU atzinīgi novērtē faktu, ka Priekšlikumā pilnvaras ir ierobežotas līdz “esošiem” ierakstiem un tādējādi netiek pieprasītas regulatīvo iestāžu pilnvaras noteikt tirgotājam vai trešai personai pienākumu izmeklēšanas vajadzībām īpaši pārtvert, uzraudzīt vai ierakstīt telefonsarunas vai datu plūsmu.

47. Tomēr, lai izvairītos no jebkādam šaubām, šis nodoms būtu jāpauz skaidrāk, vismaz uzskaitījumā. Būtu jāizvairās no iespējas ierosināto regula interpretēt tā, lai sniegtu valstu regulatīvajām iestādēm juridisku pamatu slepeni vai atklāti, ar vai bez rīkojuma pārtvert, uzraudzīt vai ierakstīt telefonsarunas vai datu saziņu.

c) Vai var pieprasīt arī telefonsarunas un datu plūsmas saturu vai tikai informācijas plūsmas datus?

48. Priekšlikuma tekstā ir minēti “esošie telefonsarunu ieraksti un esošie datu plūsmas ieraksti”. Nav pietiekami skaidrs, vai var pieprasīt gan esošo datu un telefona saziņas saturu, gan informācijas plūsmas datus (piemēram, kurš piezvanīja vai nosūtīja informāciju, kuram un kad).

49. Tas ierosinātās regulas noteikumos būtu jānosaka skaidrāk. Kā ir apspriests 43. līdz 45. punktā, ir skaidri jānorāda, kāda veida ierakstus var pieprasīt, un ir jānodrošina, lai šie ieraksti, pirmkārt, tiktu vākti saskaņā ar datu aizsardzības tiesību aktiem.

d) Vai ierakstus var pieprasīt no interneta pakalpojumu sniedzējiem un telekomunikāciju sabiedrībām?

50. Priekšlikumā ir nepārprotami jānorāda, no kā valstu regulatīvās iestādes var pieprasīt ierakstus. Attiecībā uz to EDAU saprot, ka 10. panta 2. punkta d) apakšpunkts nav paredzēts, lai ļautu valstu iestādēm pieprasīt informācijas

⁽¹⁾ Sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1993. gada 25. februāra spriedumu lietā *Funke pret Franciju* (lieta Nr. 82/1991/334/407), 55. līdz 57. punktu.

plūsmas datus no “publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu”⁽¹⁾ sniedzējiem (piemēram, telefona līnijas operatoriem vai interneta pakalpojumu sniedzējiem).

51. Patiesi, Priekšlikumā nav atsaucies uz šādiem sniedzējiem, kā arī tajā nav lietots termins “informācijas plūsmas dati”. Būtiski, ka tajā nav arī ne tiešas, ne netiešas atsaucies uz faktu, ka varētu būt nepieciešamas atkāpes no e-Privātuma direktīvas⁽²⁾ prasībām, kas nosaka vispārīgo principu, ka informācijas plūsmas datus tālāk apstrādāt drīkst vienīgi rēķinu izrakstīšanas un starpsavienojumu norēķinu nolūkos.

52. Lai izvairītos no jebkādam šaubām, EDAU iesaka ierosinātās direktīvas tekstā, vismaz uzskaitījumā, skaidri norādīt faktu, ka Priekšlikums neparedz juridisko pamatu, lai varētu pieprasīt datus no publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem.

e) Vai var pieprasīt ierakstus no trešām personām?

53. Turklāt Priekšlikumā būtu jāpaskaidro, vai valstu regulatīvās iestādes var pieprasīt ierakstus vienīgi no tirgus dalībniekiem, kuru darbība tiek izmeklēta, vai tās ir pilnvarotas pieprasīt arī trešām personām (piemēram, personai, kas slēgusi darījumu ar tirgus dalībnieku, kura darbība tiek izmeklēta, vai viesnīcai, kurā uzturējusies persona, kuru tur aizdomās par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu) nodrošināt savus ierakstus.

f) Vai var pieprasīt arī privātus ierakstus?

54. Visbeidzot, Priekšlikumā ir arī jāpaskaidro, vai iestādes drīkst pieprasīt arī personu, piemēram, tirgus dalībnieka, kura darbība tiek izmeklēta, darbinieku vai vadītāju, privātus ierakstus (piemēram, izziņas, kas nosūtītas no personīgās mobilās ierīces, vai mājas interneta lietošanas pārlikošanas vēsturi, kas saglabāta mājas datorā).

55. Privāto ierakstu pieprasīšanas samērīgums ir apspriežams, un tādēļ, ja tā ir paredzēta, tā ir īpaši jāpamato.

56. Tāpat kā gadījumā ar pārbaudēm uz vietas (sk. iepriekš 35. līdz 40. punktu), Priekšlikumā būtu jāparedz, ka gadījumā,

⁽¹⁾ Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) 2. panta c) apakšpunktu, OV L 108, 24.4.2002., 33. lpp.

⁽²⁾ Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīvas 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) 6. panta 1. punktu, OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.

ja iestādes pieprasa jebkādas privātos ierakstus, ir nepieciešams tiesu iestādes rīkojums, kā arī citi īpaši aizsargpasākumi.

II.6. Ziņošana par aizdomām par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (11. pants): mērķa ierobežojums un datu saglabāšana

Saistītie noteikumi

57. Attiecībā uz pārrobežu sadarbību ACER ir piešķirta svarīga nozīme, jo tā valstu regulatīvās iestādes brīdina par iespējamu tirgus ļaunprātīgu izmantošanu un atvieglo informācijas apmaiņu. Lai atvieglotu sadarbību, 11. panta 2. punktā valstu regulatīvajām iestādēm ir īpaši prasīts “pēc iespējas sīki” informēt ACER, ja ir pamatots iemesls aizdomām par jebkādiem ierosinātās regulas pārkāpumiem. Lai nodrošinātu saskaņotu pieeju, 11. panta 3. punktā ir prasīts informāciju kopīgot arī starp valstu regulatīvajām iestādēm, kompetentajām finanšu iestādēm, ACER, kā arī Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi (“EVTI”) ⁽³⁾.

EDAU komentāri un ieteikumi

58. Saskaņā ar mērķa ierobežojuma principu ⁽⁴⁾ Priekšlikumā būtu skaidri jāparedz, ka jebkuriem personas datiem, kurus nosūta, pamatojoties uz ierosinātās regulas 11. pantu (ziņojumi par aizdomām par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu), ir jābūt paredzētiem vienīgi ziņoto aizdomu par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu izmeklēšanai. Informāciju nekādā gadījumā nedrīkst izmantot mērķiem, kas nav saderīgi ar šo mērķi.

59. Tāpat arī datus nedrīkst saglabāt ilgu laiku. Vēl svarīgāk tas ir gadījumos, ja ir izrādījies, ka sākotnējās aizdomas ir bijušas nepamatotas. Šādos gadījumos turpmākai saglabāšanai ir jābūt īpaši pamatotai ⁽⁵⁾.

60. Attiecībā uz to Priekšlikumā vispirms būtu jānosaka maksimālais glabāšanas laikposms, cik ilgi ACER vai citi informācijas saņēmēji drīkst glabāt datus, ņemot vērā datu glabāšanas mērķus. Ja vien aizdomas par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu ir sekmējušas īpašu izmeklēšanu un izmeklēšana joprojām turpinās, visi personas dati, kas saistīti ar

⁽³⁾ EVTI ir neatkarīga ES iestāde, kas veicina Eiropas Savienības finanšu sistēmas stabilitātes aizsardzību, nodrošinot vērtspapīru tirgu integritāti, pārredzamību, efektivitāti un kārtīgu darbību, kā arī uzlabojot investoru aizsardzību.

⁽⁴⁾ Sk. Direktīvas 95/46/EK 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu un Regulas (EK) Nr. 45/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

⁽⁵⁾ Kā piemēru EDAU šajā kontekstā piemin Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmumu lietā *S un Marper pret Apvienoto Karalisti* (2008) (2008. gada 4. decembris) (Pieteikumu Nr. 30562/04 un 30566/04), saskaņā ar kuru personu, kuras nav atzītas par vainīgām, personas datu saglabāšana uz ilgu laiku bija viņu tiesību uz privāto dzīvi pārkāpums saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantu.

ziņotajām aizdomām par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, pēc noteiktā laikposma beigām ir jāizdzēs no visu saņēmēju ierakstiem. Ja vien skaidri nav pamatots ilgāks uzglabāšanas laikposms, EDAU uzskata, ka dzēšana ir jāveic ne vēlāk kā divus gadus pēc datuma, kad ir ziņots par aizdomām ⁽¹⁾.

61. Gadījumā, ja aizdomas izrādās nepamatotas un/vai izmeklēšana ir slēgta, neveicot turpmākas darbības, Priekšlikumā ir jānosaka pienākums ziņojušajai regulatīvajai iestādei, ACER un jebkurai trešai personai, kurai ir piekļuve informācijai par aizdomām par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, ātri informēt šīs puses, lai tās varētu attiecīgi atjaunot savus ierakstus (un/vai dzēst no saviem ierakstiem informāciju par ziņotajām aizdomām, atbilstīgi – uzreiz vai pēc samērīga saglabāšanas perioda beigām) ⁽²⁾.
62. Šiem noteikumiem vajadzētu palīdzēt nodrošināt, lai gadījumos, kad aizdomas nav apstiprinājušās (vai pat nav turpmāk izmeklētas), vai arī, ja ir noskaidrots, ka aizdomas ir nepamatotas, personas, kuras nav vainīgas, nepamatoti ilgu laikposmu netiktu saglabātas “melnajā sarakstā” un “netiktu turētas aizdomās” (sk. Direktīvas 95/46/EK 6. panta e) apakšpunktu un atbilstošo Regulas (EK) Nr. 45/2001 4. panta e) apakšpunktu).

II.7. Datu nosūtīšana trešām valstīm (14. pants)

Saistītie noteikumi

63. Ierosinātās regulas 7., 8. un 11. pantā ir paredzēta datu un informācijas apmaiņa starp ACER, EVTI un dalībvalstu iestādēm. 14. pantā (“Attiecības ar trešām valstīm”) ir paredzēts, ka ACER “var slēgt administratīvus nolīgumus ar starptautiskām organizācijām un trešo valstu iestādēm”. Tas var veicināt personas datu nosūtīšanu, ko ACER un, iespējams, arī EVTI un/vai dalībvalstu iestādes veic starptautiskām organizācijām un iestādēm trešās valstīs.

EDAU komentāri un ieteikumi

64. EDAU iesaka Priekšlikuma 14. pantā paskaidrot, ka personas datu nosūtīšanu drīkst veikt vienīgi saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 9. pantu un Direktīvas 95/46/EK 25. un 26. pantu. Proti, starptautiskas nosūtīšanas var notikt vienīgi tad, ja attiecīgā trešā valsts nodrošina atbilstīgu aizsardzības līmeni, vai iestādēm vai personām trešā valstī, kura nenodrošina atbilstīgu aizsardzību, ja personas datu apstrādātājs sniedz atbilstīgus aizsargpasākumus attiecībā uz personu privātās dzīves, pamattiesību un brīvību aizsardzību, un attiecībā uz atbilstošo tiesību īstenošanu.

⁽¹⁾ Ja izrādās, ka aizdomas ir pamatotas un tās rosina sekmīgu izmeklēšanu, Priekšlikumā ir jānosaka konkrēts, ne pārmērīgs, saglabāšanas laikposms pēc izmeklēšanas slēgšanas.

⁽²⁾ Šī informācija ir jāsniedz arī attiecīgajam datu subjektam.

65. EDAU uzsver, ka atkāpes (piemēram, tās, kas minētas Regulas (EK) Nr. 45/2001 9. panta 6. punktā un Direktīvas 26. panta 1. punktā), nevajadzētu izmantot, lai pamatotu masveida, sistemātiskas un/vai strukturālas datu nosūtīšanas trešām valstīm.

II.8. ACER koordinējošo darbību saistībā ar izmeklēšanām iepriekšēja pārbaude

66. Daļā datu, kas saistībā ar aizdomām par pārkāpumiem tiek kopīgoti starp ACER, EVTI un dažādām dalībvalstu iestādēm, varētu būt iekļauti personas dati, piemēram, aizdomās turamo personu vai citu iesaistīto personu (piemēram, liecinieku, ziņotāju, darbinieku vai citu personu, kas darbojas informācijas ļaunprātīgā izmantošanā iesaistīto uzņēmējdarbību vārdā) identitāte.
67. Regulas (EK) Nr. 45/2001 27. panta 1. punktā ir noteikts, ka “apstrādes darbības, kas savu īpatnību, darbības jomas vai mērķu dēļ var īpaši apdraudēt datu subjektu tiesības un brīvības, iepriekš pārbauda Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs”. 27. panta 2. punktā ir īpaši apliecināts, ka tādu datu apstrāde, kas attiecas uz “aizdomām par izdarītiem nodarījumiem” un “nodarījumiem”, rada šādus apdraudējumus, tāpēc ir iepriekš jāpārbauda. Ņemot vērā ACER paredzēto nozīmi izmeklēšanu koordinēšanā, šķiet iespējams, ka tā apstrādās datus, kas saistīti ar “aizdomām par izdarītiem nodarījumiem”, un tādēļ tās darbības ir iepriekš jāpārbauda ⁽³⁾.
68. Iepriekšējās pārbaudes procedūras ietvaros EDAU var sniegt ACER papildu norādes un īpašus ieteikumus attiecībā uz atbilstību datu aizsardzības noteikumiem. ACER darbību iepriekšēja pārbaude var sniegt arī pievienoto vērtību, ņemot vērā to, ka Regulā (EK) Nr. 713/2009, ar ko izveido ACER, nav nekādas atsaucē uz personas datu aizsardzību un par to nav sniegts lēģislatīvs EDAU atzinums.

III. SECINĀJUMI

69. Priekšlikumā būtu jāpaskaidro, vai tirgus uzraudzības un ziņošanas kontekstā var notikt jebkāda personas datu apstrāde, un kādi aizsargpasākumi ir piemērojami. Savukārt, ja personas datu apstrāde nav paredzēta (vai arī šāda apstrāde varētu notikt izņēmuma gadījumos un būtu ierobežota līdz retiem gadījumiem, kad enerģijas vairumtirgotājs varētu būt fiziska, nevis juridiska persona), tas Priekšlikumā būtu skaidri jānorāda, vismaz uzskaitījumā.

⁽³⁾ Jāpiebilst, ka arī datu apstrādi, kuru veic valstu iestādes, var iepriekš pārbaudīt valstu vai reģionālās datu aizsardzības iestādes saskaņā ar valstu datu aizsardzības tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 20. pantu.

70. Ir jāpaskaidro un jāpastiprina noteikumi par datu aizsardzību, datu drošību un pārskatbaidību, jo īpaši, ja personas datu apstrādei ir drīzāk strukturāla nozīme. Komisijai ir jānodrošina, lai tiktu īstenotas atbilstīgas pārbaudes, lai nodrošinātu datu aizsardzības atbilstību un sniegtu pierādījumus par to ("pārskatbaidība").
71. Priekšlikumā ir jāpaskaidro, vai pārbaudes uz vietas būtu ierobežotas līdz tirgus dalībnieka uzņēmējdarbības īpašumam (telpām un transportlīdzekļiem) vai tās piemērojamas arī personu privātajā īpašumā (telpās vai transportlīdzekļos). Pēdējā minētajā gadījumā ir skaidri jāpamato šādu pilnvaru nepieciešamība un samērīgums, un ir jāpieprasa tiesu iestādes rīkojums un papildu aizsargpasākumi. Tas būtu skaidri jāparedz ierosinātajā regulā.
72. Ir jāpaskaidro pilnvaru pieprasīt "esošus telefonsarunu ierakstus un esošus datu plūsmas ierakstus" darbības joma. Priekšlikumā būtu nepārprotami jānorāda, kādus ierakstus var pieprasīt un no kā. Ierosinātajā regulā, vismaz uzskaitījumā, ir skaidri jānorāda fakts, ka nekādus datus nevar pieprasīt no publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem. Priekšlikumā ir arī jāpaskaidro, vai iestādes drīkst pieprasīt arī personu, piemēram, tirgus dalībnieka, kura darbība tiek izmeklēta, darbinieku vai vadītāju, privātos ierakstus (piemēram, īsziņas, kas nosūtītas no personīgās mobilās ierīces vai mājas interneta lietošanas pārlūkošanas vēsturi). Ja to drīkst, ir skaidri jāpamato šādu pilnvaru nepieciešamība un samērīgums un Priekšlikumā ir jāpieprasa arī tiesu iestādes izdots rīkojums.
73. Attiecībā uz ziņošanu par aizdomām par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu Priekšlikumā ir skaidri jāparedz, ka jebkurus personas datus, kas iekļauti šādos ziņojumos, drīkst izmantot vienīgi ziņoto aizdomu par tirgus ļaunprātīgu izmantošanas izmeklēšanas vajadzībām. Ja vien aizdomas par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu ir sekmējušas īpašu izmeklēšanu un izmeklēšana joprojām turpinās (vai ir pierādījies, ka aizdomas ir pamatotas vai tās ir sekmējušas sekmīgu izmeklēšanu), visi personas dati, kas saistīti ar ziņojumu par aizdomām par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, pēc noteiktā laikposma beigām ir jāizdzēš no visu saņēmēju ierakstiem (ja vien nav cita pamatojuma, tad ne vēlāk kā divus gadus pēc ziņošanas datuma). Turklāt pusēm, kas piedalās informācijas apmaiņā, ir jānosūta vienai otrai aktuālā informācija gadījumā, ja izrādās, ka aizdomas ir nepamatotas un/vai izmeklēšana ir slēgta, neveicot turpmākas darbības.
74. Attiecībā uz personas datu nosūtīšanu trešām valstīm Priekšlikumā ir jāpaskaidro, ka principā nosūtīšana iestādēm vai personām trešā valstī, kura nenodrošina atbilstīgu aizsardzību, var notikt vienīgi tad, ja personas datu apstrādātājs sniedz atbilstīgus aizsargpasākumus attiecībā uz personu privātās dzīves, pamattiesību un brīvību aizsardzību, un attiecībā uz atbilstošu tiesību īstenošanu.
75. ACER savas personas datu apstrādes darbības attiecībā uz izmeklēšanu koordinēšanu saskaņā ar ierosinātās regulas 11. pantu ir jānodod EDAU iepriekšējai pārbaudei.

Briselē, 2011. gada 21. jūnijā

Giovanni BUTTARELLI

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja palīgs